

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Karlovy Vary

Inspekční zpráva

Zvláštní škola Toužim, okres Karlovy Vary

Plzeňská 395, 364 01 Toužim

Identifikátor školy: 600 067 700

Termín konání orientační inspekce: 4. - 6. dubna 2001

Čj.	053 67/01-4004
Signatura	oe2nu127

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zvláštní školu v Toužimi, která není právním subjektem, navštěvuje v současné době 55 žáků,

z toho 44 přespolních ze 14 okolních obcí. Ti se vzdělávají v jedné třídě pomocné a šesti třídách zvláštní školy.

Škola sídlí ve společné budově se základní školou a má jedno odloučené pracoviště. Její součástí jsou tři třídy speciální mateřské školy a školní družina. Škola sídlí ve společné budově se základní školou a má jedno odloučené pracoviště.

Výuka probíhá podle Vzdělávacího programu zvláštní školy, schváleném MŠMT ČR čj. 22 980/97 ze dne 20. června 1997 a Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, schváleném MŠMT ČR čj. 24 035/97-22 s platností od 1. září 1997.

Výchovně-vzdělávací proces zajišťuje devět pedagogických pracovníků, z nichž jen ředitelka školy má odbornou i pedagogickou způsobilost k výuce ve speciální škole.

Škola je schopna organizovat Kurz pro doplnění vzdělání poskytované zvláštní a pomocnou školou.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Třída pomocné školy

Kvalita vzdělávání byla sledována v hodinách, v kterých se prolínaly prvky čtení, psaní, počtu a rozumové výchovy. Výchovně-vzdělávací proces se řídí podle individuálních plánů, které jsou zpracovány s přihlédnutím ke stupni postižení každého jedince. V rámci plánování a vlastní přípravě vycházela vyučující z příslušného vzdělávacího programu, učivo má přehledně rozčleněno do tematického plánu. Časová dotace ve sledovaných předmětech odpovídá jak schválenému učebnímu plánu, tak aktuálnímu složení třídy a cílům vzdělávání i jednotlivým stupňům typu školy. Vyučující je podrobně informována o specifických zvláštnostech každého žáka, vlastní rozvržení učiva je přiměřené, učební osnovy jsou plněny. Příprava i plánování vyučovacího procesu měly vynikající úroveň.

Sledované činnosti ve třídě pomocné školy byly zajištěny učitelkou, která nemá odbornou ani pedagogickou způsobilost k výuce na speciální škole tohoto typu. Tato skutečnost ani v nejmenším neovlivnila vynikající práci vyučující, naopak její dlouholeté zkušenosti z práce s mentálně postiženými jsou zárukou vysoce kvalitní pedagogické činnosti.

Výchovně-vzdělávací proces probíhá ve velmi dobře vybavené učebně, která poskytuje žákům podnětné pracovní prostředí. Ve sledovaných hodinách byla vhodně využívána řada drobných pomůcek, žáci měli k dispozici velké množství pracovního materiálu. Zásoba učebnic i pracovních textů je zajištěna, užívané tituly jsou schváleny MŠMT ČR.

Struktura vyučovacích hodin odpovídala specifickým zvláštnostem žáků a momentálnímu stavu třídy. Pravidla psychohygieny byla dodržována, vyučující respektovala individuální pracovní tempo. Byly zařazovány relaxační a pěvecké chvílky, ve třídě je zaveden pitný režim. Rozvrh jednotlivých výukových částí respektuje požadavky didaktických i hygienických zásad.

Zhlédnutá zaměstnání byla ve všech případech výborně připravená i organizovaná. Jasně stanovené cíle a obsah odpovídaly požadavkům osnov a schopnostem jednotlivých žáků, vždy navazovaly na dříve již zvládnuté znalosti a dovednosti. V průběhu hodin se střídaly rozmanité činnosti, výtečný byl individuální přístup učitelky ve všech fázích výuky. Efektivně byl využíván čas v práci s chybou, nechyběla samostatná činnost žáků, která byla vždy kontrolována. Prověřování znalostí, návyků a dovedností bylo prováděno nenásilným způsobem a odpovídalo mentálním zdatnostem jednotlivých žáků. Výklad a pokyny vyučující byly vždy srozumitelné a zpětnou vazbou ověřované žakovým porozuměním. Příkladná byla jak vstupní, tak průběžná motivace.

Ve třídě bylo vytvářeno příjemné pracovní prostředí, v průběhu výuky panovala pohoda, vzájemná komunikace i vztahy vyučující a žáků se vyznačovaly důvěrou a respektování postiženého jedince.

Kvalita vzdělávání ve třídě pomocné školy je hodnocena jako příkladná.

Třídy zvláštní školy

Úroveň kvality výchovně-vzdělávací činnosti byla sledována v předmětech český jazyk, matematika, pracovní vyučování, hudební a výtvarná výchova.

Časová dotace učebního plánu odpovídala ve všech předmětech velmi dobře zpracovaným tematickým plánům i obsahu osnov příslušného vzdělávacího programu. Při plánování i přípravě vlastní výuky dbali jednotliví učitelé na návaznost učiva postupných ročníků, což prokazovaly zápisy o probírané látce v třídních knihách. Tematické plány jsou zpracovány. Stanovené vyučovací úkoly odpovídaly složení tříd i momentálním dispozicím jednotlivých žáků.

Všichni učitelé jsou buď bez odborné nebo pedagogické způsobilosti pro práci ve speciální škole, ale jejich dlouholetá zkušenost a pedagogická zdatnost plně nahrazuje tento nedostatek. Mají podrobný a ucelený přehled o specifických zvláštnostech týkajících se žáků s různým stupněm mentálního postižení. Tyto znalosti dovedli výtečně uplatnit v průběhu výuky sledovaných předmětů.

Hospitované hodiny českého jazyka a matematiky probíhaly v kmenových třídách, které svými prostorovými podmínkami i vybavením pro výuku výše uvedených předmětů jsou velmi dobré. K dispozici je řada tabulárních pomůcek k jazykové složce, učební texty, počítadla, kalkulátory i literární materiál ze školní knihovny a další velká zásoba drobných pomůcek vyrobených samotnými učiteli. Množství učebnic, pracovních sešitů umožňují plně realizovat učební program sledovaných předmětů. Ve všech zhlédnutých hodinách byly vzorně připraveny tabule a účelně byl využíván zásobník pomůcek. Kabinety pro uvedené předměty jsou perfektně vybaveny, učebny mají vysokou estetickou úroveň. Materiálně-technické podmínky pro výuku složek pracovního vyučování se výrazně zlepšily otevřením vlastních dílen v detašovaném pracovišti, které byly zrestaurovány vlastní prací učitele předmětu a žáků samotných. Škola má k dispozici výborně vybavenou kuchyňku a školní pozemek. Stálému zlepšování stavu těchto pracovišť je věnována nebývalá péče.

Zásady psychohygieny jsou ve škole dodržovány, je zaveden pitný režim, zařazení sledovaných předmětů do rozvrhu hodin respektuje didaktické požadavky. Vyučovací tempo bylo vždy přizpůsobováno specifickým zvláštnostem jednotlivých žáků, výuka byla prokládána relaxačními chvilkami.

Zhlédnuté vyučovací hodiny byly výborně organizovány a řízeny, jejich stavba byla promyšlená. Pokyny všech vyučujících byly v úvodu hodin jasné, srozumitelné, vždy přiměřené k možnostem žáků různého stupně postižení. V hodinách českého jazyka docházelo často k prolínání složek předmětu i k využívání mezipředmětových vztahů. Samozřejmostí byl individuální přístup učitelů k žákům. V literární složce byla zřejmá snaha vyučujících přimět žáky ke kultivovanému vyjadřování a správnému čtenářskému projevu. V mluvnických hodinách byla velikým kladem práce s chybou a efektní využití času k procvičování učiva. Ve výuce matematiky se často objevovaly činnosti ve dvojicích nebo skupinách, žákům byl dáván prostor k samostatné práci, nechybělo zařazení slovní úlohy z praktického života. Během pracovního vyučování bylo dbáno na bezpečnost při práci, hospodárnost s pracovním materiálem a dodržování hygienických zásad, na pořádek a čistotu. Zvláště zdařilé byly úvodní části hodin s předvedením výrobku a vstupními motivačními prvky. V hodinách hudební

výchovy byly dominantní pěvecké činnosti, byla rozvíjena pohybová kultura i pochopení různých hudebních směrů. Často byly využívány rozmanité metody - hudební hádanky, sólový zpěv, rytmická a dechová cvičení, hra na Orffovy nástroje. Při výtvarné výchově se pracovalo s různými technikami, byla využívána fantazie a tvořivost. O oba esteticky zaměřené předměty jeví žáci nebyvalý zájem. Žáci všech ročníků byli v průběhu hodin aktivní, jednou z příčin tohoto stavu bylo nadstandardní uplatňování metod a forem práce, které jsou typické pro pedagogickou činnost ve speciálních školách.

Všechny sledované vyučovací jednotky byly uvedeny vhodnou vstupní motivací, jednotlivé pracovní činnosti byly průběžně hodnoceny formou povzbuzení nebo pochvalou. Vždy bylo provedeno závěrečné hodnocení práce třídy i jednotlivých žáků. V průběhu výuky vládla ve třídách příjemná pracovní atmosféra, která byla umocněna jejich vynikající estetickou úrovní (výzdobu tvořily vysoce kvalitní žákovské práce). Žáci byli velice ukázněni.

Během hospitačních návštěv byly sledovány písemnosti žáků. Sešity jsou vyučujícími pravidelně kontrolovány a opravovány, většinou mají příkladnou úroveň.

Vzájemné vztahy učitelů a žáků jsou vstřícné, založené na důvěře, ale zároveň na důslednosti. Ve škole je respektována osobnost postiženého žáka.

Kvalita vzdělávání ve třídách zvláštní školy je celkově hodnocena jako příkladná.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání byla sledována ve třídách obou typů škol. Časová dotace sledovaných předmětů je v souladu s učebními vzdělávacími programy, učební osnovy jsou plněny. Ve škole jsou velmi příznivé materiálně-technické a psychohygienické podmínky. Výukové cíle odpovídají stupni postižení jednotlivých žáků a složení tříd. Plánování a příprava vyučování, pracovní prostředí mají mimořádnou úroveň. Vyučovací proces byl veden metodami a formami práce, které jsou uplatňovány při výuce ve speciálních školách. Snaha všech vyučujících byla zaměřena na předávání dovedností a návyků potřebných pro další praktický život postižených žáků.

Celková kvalita výuky měla na obou typech škol mimořádnou úroveň.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Veškeré plánování je postaveno na závěrech a výsledcích práce z minulého období a na základě analýz materiálních a personálních podmínek školy. Jsou stanoveny dlouhodobější i krátkodobé cíle pro oblast výchovně-vzdělávací, materiálně-technickou i pro oblast kontroly.

Plán práce pro školní rok je doplněn o záměry metodického sdružení, které se soustředí k úkolům týkajících se zkvalitňování vlastního výchovně-vzdělávacího procesu. Vysokou kvalitu má plán kontrolní činnosti pro tento školní rok, který zahrnuje měsíční harmonogramy s konkrétními termíny hospitační činnosti i další kontrolní činnosti všech oblastí.

Plánování ředitelky školy je pojato jako ucelený systém, který se daří beze zbytku plnit.

Plánování vychází z velmi dobré znalosti potřeb školy. Stanovené cíle jsou reálné, v současné době plněné. Po stránce formální je oblast plánování velmi dobře propracovaná a je hodnocena jako velmi dobrá.

Organizování

V organizační struktuře došlo od poslední inspekční návštěvy ke změně, od 1. září 2000 pracuje ve vedení školy zástupkyně ředitelky. Obě mají rozdělené kompetence a náplně jejich práce jsou písemně stanoveny. Ředitelka školy má přesně určeny i úkoly pro ostatní pracovníky školy a provozní zaměstnance.

Poradním orgánem vedení školy je pedagogická rada a metodické sdružení, které je ustaveno a vykazuje velmi dobrou činnost. Vymezení kompetencí pracovníků, režim pro pedagogy, režim pro žáky, jejich práva a povinnosti jsou součástí organizačního řádu školy, který svým pojetím zajišťuje plynulý chod školy.

Vnitřní informační systém je založen na denním osobním předávání zpráv, dále je možno se bezprostředně informovat na stálých vývěskách. Na jednáních pedagogických rad se učitelé pravidelně seznamují s podrobnou analýzou výchovně-vzdělávací činnosti a stanovují se zde nápravná opatření pro příští období. Z jednání jsou pořizovány adekvátní záznamy.

Pro rodičovskou veřejnost se konají 4x ročně Dny otevřených dveří.

Dokumentace školy upravující organizaci výchovně-vzdělávacího procesu je velmi dobře vedena a je jí věnována náležitá pozornost ze strany vedení školy i učitelů (správní řízení, třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy).

Výroční zpráva za školní rok 1999/2000 poskytuje veřejnosti i orgánům státní správy a samosprávy požadované informace z oblasti výuky i materiálně-technického zabezpečení chodu školy. Náležitá péče byla věnována i formálnímu zpracování dokumentu, který byl schválen pedagogickou radou a ve stanoveném termínu zaslán zřizovateli.

Přidělené finanční prostředky umožňují plně realizovat výchovně-vzdělávací proces i provoz školy, jsou efektivně využívány ve prospěch žáků.

Jednání ředitelky i její zástupkyně jsou jednoznačná a konkrétní. Na podněty a připomínky zaměstnanců je vždy reagováno. Ve škole je zdravé klima a výtečné pracovní prostředí.

Kvalita i funkčnost organizačního uspořádání školy spolu s informačními systémy mají příkladnou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Organizační struktura školy je dokladem demokratického přístupu a umožňuje účinné řízení. Nástrojem operativních postupů vedení školy je i osobní příklad, znalost problematiky všech členů učitelského sboru, nepřetržitý kontakt s nimi a jejich motivování k bezproblémové spolupráci a k co nejlepšímu využití jejich schopnosti pracovat v týmu. Ze strany vedení školy je cíleně vytvářen prostor pro uplatnění tvořivosti všech zaměstnanců.

Systém pravidelného hodnocení pracovníků je vytvořen. Kritéria pro přidělování nenárokových složek mzdy jsou zpracována a všichni s nimi byli prokazatelným způsobem seznámeni.

Pro pozitivní vývoj školy, zkvalitnění práce i pro další vzdělávání pedagogických pracovníků má velký význam pravidelná účast na akcích organizovaných v oblasti speciálního školství i samostudium odborných časopisů a publikací.

Efektivní systém vedení a motivování pracovníků je hodnocen jako vynikající.

Kontrolní mechanismy

Ředitelka školy i její zástupkyně mají vytvořen časový plán kontrol. Je rozpracován do jednotlivých měsíců, jsou stanoveny hlavní úkoly pro určité oblasti a termíny se zodpovědností vedoucích pracovníků i třídních učitelů.

Pravidelně jsou prováděny kontroly denního provozu zařízení a pedagogické dokumentace, velmi dobře je rozvržena hospitační činnost. Vypovídající záznamy z hospitačních návštěv obsahují doporučení i případná opatření. Všechny kontroly jsou vyhodnocovány, náprava zjištěných nedostatků je prováděna a následně sledována.

Systém kontrolní činnosti je funkční, činnost obou členek vedení školy v této oblasti je pravidelná a systematická.

Systém a rozsah kontrolních mechanismů jsou hodnoceny jako příkladné.

Hodnocení kvality řízení

Kvalita řízení od poslední inspekční návštěvy doznala dalšího zlepšení a je celkově hodnocena jako příkladná.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 080/2/00/75-Z ze dne 4. července 2000,
- Výroční zpráva za školní rok 1999/2000,
- Školní řád,
- Plán práce pro školní rok 2000/2001,
- Plán kontrolní a hospitační činnosti ve školní roce 2000/2001,
- Plán činnosti metodického sdružení ve školní roce 2000/2001,
- rozvrh hodin ve školním roce 2000/2001,
- záznamy z jednání pedagogických rad,
- záznamy z hospitační činnosti členů vedení školy,
- třídní knihy a třídní výkazy navštívených tříd,
- katalogové listy a osobní dokumentace žáků,
- tematické plány sledovaných předmětů,
- vybrané žákovské písemnosti,
- inspekční podkladové materiály.

ZÁVĚR

Pro realizaci vzdělávacích programů a vlastní výuku sledovaných předmětů v obou typech škol jsou vytvořeny ve škole mimořádné podmínky. Kvalita vzdělávání je celkově hodnocena jako vynikající. Kvalita řízení doznala od poslední inspekční návštěvy dalšího význačného zlepšení a má v současné době příkladnou úroveň.

Finanční prostředky přidělené škole ze státního rozpočtu jsou efektivně využívány.

Celkově je činnost školy ve sledovaných oblastech hodnocena jako vynikající.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. František Mottl	.....
Členka týmu	Mgr. Alena Nováková	.....

V Sokolově dne 25. dubna 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2. května 2001.....

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
PaedDr. Ingrid Fišerová	.....

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy)	14. května 2001	73/01
Zřizovatel	14. května 2001	74/01

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		nebyly podány